

ואלו מגלהין פרק שלישי מועד קטן

כו.

עין משפט
גזר מצוה

ר"ג א מ"י פ"ו מהלכות
אבל הלכה י טו"ע
י"ד ס"י שש סעף ג'
ר"ד ב מ"י פ"א ה הלכה
ב סעף ג' ע"ג ד' ע"ג
טו"ע ש"ס פ"א סעף
ה'
ר"ב ג ד ה מ"י פ"ו
הלכה ב טו"ר י"ד
מ'
ר"ב ו ז ח מ"י פ"א
הלכה י"ג טו"ר י"ד
סעף
ר"ב ט מ"י פ"ו הלכה
ה' ו"ב מהלכות
מלכות הלכה ד'
י"ח י"י מ"י פ"א מהל' אבל
הלכה י"ג טו"ר י"ד
סעף
ר"ב כ ל מ"י פ"ג
הלכה ו סעף ע"ג
סעף טו"ע ש"ס פ"א
סעף ו'
ר"ב מ טו"ע ש"ס
ר"ב ג מ"י פ"א הלכה ו
טו"ר ס"י פ"א
ר"ב ס מ"י פ"א
הלכה ג טו"ר ס'
ר"ב ע מ"י פ"ו
מהלכות י"ט הלכה
כ טו"ע י"ד ס"י פ"א
סעף א וטו"ע א"ח ס"י
קמח סעף ה'
ר"ב פ מ"י פ"א מהל'
אבל הלכה טו"ע
סעף ס"י פ"א
ר"ב צ ק מ"י פ"ג
הלכה ז טו"ר ס'
סעף
ר"ב ר מ"י פ"ד הלכה
א טו"ע ש"ס פ"א סעף
טעף ה'

אם יבול למעט בעסקו ימעט. פירש בקונטרס כסודותיו ונראה
דכדבר האבד קאמר וכן פ"י לעיל (ד' כג.) גזי על כל הממס
כולן ראה ממעט צעסקו ראה אינו ממעט וגם הרב פירש לעיל דכדבר
האבד עושה צנעא צמוך צימו נראה לפירשו דהכא מיירי בצביו

ואינו ומשום דהולך דרך המירו לו
שיגלגל עמהם אם אינו יכול למעט
דשאר ממס אינו ממעט כלל אם
אינו רוצה ואי מיירי הכא בשאר
ממס צריך לומר להפך הולך דרך
ואינו נוהג אצילות כל כך ומתנחם
יותר אסור להרבות צעסקו יותר
מאותו שיש צביו ואינו מתנחם
וה"ר יוסף פירש דהכא ימעט צעסקו
לקנות לורכי סעודה ולפי שו"ך
דכך רגיל לקנות לורכי סעודה יותר
מצביו שיש לו קונים עזרו וגם
מואל צביו הרבה משום הכי נקט
הולך דרך ומה שפירש בקונטרס
דאיירי כשאמרו לו על מיתת קרובו
למקום כדפי' בקונטרס ור"ל דשמה
שרי ליה לדידה למכור סחורתו דכיון
דהולך לרעה כבר וטרה ש"ל ולא
פסע דהליכות שלל היה יודע לישב
צביו שיכול לשומרה או שמה
הקונטרס ר"ל משום דאמרינן לעיל
(ד' כג.) שבת ראשונה אינו יוצא
מפתח צימו וזה אינו קושיא דלע"פ
שאינו יוצא מפתח צימו דעיר הא
אמרינן (לעיל ד' טו.) יצא לדרך
(ס' חולק ונכנס לעיר) אלמא מותר
ללכת (י"ג) ושמא דוקא דכדבר האבד
מותר ללכת לדרך: **מן המנחה**
ולמערה. פי' צמספות הרב דמספקא
ליה אי מנחה גדולה אי מנחה קטנה
דמקודם לכן אינו יושב עליה נראה
לי דמכאן סמכו שלא לישב ע"ג כסא
וספסל א"פ ש"ן ראה גמורה
דשאני מטה האולי רצ"ח כפייה ולא
מנינו כפייה צכסא וספסל:
ואין מו"ליכין לבית האבא. זאת
המשנה על כרחיך נקדמה
בהיפך ושמא כל זה מן הצריכות
דלמעלה כמו שפירש צמספות דהיא
כלן כמו שפירש למעלה ושמא צכסר
הרב הימה כמורה מגוף הצריכות
ולא הוצרך לפרשו או לו היה כמזב
צכסרו כלל ואין מו"ליכין כו' וכן מוכיח
לענ"ה אי קאי האי בראשונה היו
מו"ליכין אמוגמר וצמסין דאמר אין
מצריכין הא דתמי' מיימין אי
למתניתין קאי דתמי' מצריכין אותה
הצרכה היא בראשונה מו"ליכין כו'
למתניתין קאי ועוד כיון שפירש
ומתניתין לאחר תקנה:

יגלגל עמהן. ואינו עושה סחורה צפני עזמו אלא עם חצורה: **אף**
על גב שאין לו. לאכל אחר השבת אלא יום אחד: **קרביטיו.** לרעותיו
שהוא כעין מרכיביו: **ערסא דגדא.** מטה שמייחדים אותה למזל
טוב ואין משתמשין בה כלום אלא מייחדין אותה לשרות מזל טוב
עליה: **דללא.** עור: **סירוגו מסוכו.**
מכניס לרעות מן חורי עזי המטה:
על גבה. והעור כפול על העד:
נקיטיו. עגים יוצאין ממוקנין
למראשותיו ולמרגלותיו ונותנין עך
לרוך עליהן ונותן הסדינין עליהם
לשמור מהצובנים: **אין מצריכין.**
על הריח צבית האכל: **המנחמין.**
קרביטיו מצריכין ענינים של אולכין:
מתני' אסקוטלא. תמחוי: **פוטרין**
אם הרבים. שאומרים למנחמין
לכו לצמיס: **אין מניחין מטה**
במועד צבוח. להספידו: **ולא על**
נשים לעולם. שזופעות וזבה: **גמ'**
כליכה

אם יבול למעט בעסקו ימעט ואם לאו
יגלגל עמהן תנו רבנן ^א מאימתי כופין את
המטות משיצא מפתח ביתו דברי ר' אליעזר
רבי יהושע אומר ^ב משיסתם הגולל מעשה
שמת רבן גמליאל הוקן כיון שיצא מפתח
ביתו אמר להם רבי אליעזר כפו ממותיכם
וכיון שנסתם הגולל ^ג [אמר להם רבי יהושע
כפו ממותיכם] אמרו לו כבר כפינו על פי
זקן ת"ר ^ד מאימתי זוקפין את המטות בערב
שבת מן המנחה ולמעלה אמר רבה בר הונא
ד אף על פי כן אינו יושב עליה עד שתחשך
^ה ולמוציא שבת אע"פ שאין לו לישב אלא
יום אחד חוזר וכופה תנו רבנן ^ו הכופה ממתו
לא ממתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה
ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה
אחין ומת אחד כולן כופין ^ז ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה
דרגש אין צריך לכפותה אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר ^ח דרגש
מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו ^ט מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא
אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך ^י דתנן ^{יא} כל העם מסובים על הארץ והוא
מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידיא לא אותביניה והשתא מותבינן
ליה מתקף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתייה דעד
האידיא לא אותביניה ולא אשקיניה השתא אותביניה ואשקיניה אלא אי
קשיא הא קשיא ^{יב} (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותה אלא זוקפו ואי ערסא
דגדא אמאי אינו צריך לכפותה הא ^{יג} (תנן) ^{יד} הכופה מטתו לא מטתו בלבד
הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה
אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך
לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר
קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית
ליה ^{טו} כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה
דהוה שכיח בשוקא הגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא ^{טז} איתמר נמי אמר ר'
ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אהא
אמר רבי יהושע בן לוי ^{טז} הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ^{יז} (איתמר נמי) אמר
רבי יעקב בר אהא אמר רבי אסי ^{יח} מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה דרין ^{יט} תנו
רבנן ישן על גבי כסא על גבי ^כ אודיני גדולה ^{כא} על גבי קרקע לא יצא ידי
חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה תנו רבנן ^{כב} מכבדין ומרביצין
בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתונות בבית האבל ^{כג} ואין
מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל אינו והא תני בר קפרא אין
מכרכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא
מכרכין הא אתווי מיימין לא קשיא הא בבית האבל ^{כד} הא בבית המנחמין:
מתני' : אין מו"ליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון
אלא בסלים ^{כה} ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה
ומנחמין ופוטרין את הרבים ^{כו} אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל
את ההספד ^{כז} ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: **גמ'** תנו רבנן בראשונה
היו מו"ליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי
נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים ^{כח} התקינו שיהו הכל מביאין
בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן ^{כט} בראשונה
היו משקין בבית האבל עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה והיו
עניים מתביישים התקינו שיהו הכל משקין בזכויות צבועה מפני כבודן של
עניים ^ל בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני כבודן והיו עניים
מתביישים התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים ^{לא} בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים
בכליכה

לא מטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו הוא כופה
ואפילו יש לו עשר מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפילו חמשה
אחין ומת אחד כולן כופין ^ז ואם היתה מטה המיוחדת לכלים אין צריך לכפותה
דרגש אין צריך לכפותה אלא זוקפו רבן שמעון בן גמליאל אומר ^ח דרגש
מתיר את קרביטיו והוא נופל מאיליו ^ט מאי דרגש אמר עולא ערסא דגדא
אמר ליה רבה אלא מעתה גבי מלך ^י דתנן ^{יא} כל העם מסובים על הארץ והוא
מיסב על הדרגש מי איכא מידי דעד האידיא לא אותביניה והשתא מותבינן
ליה מתקף לה רב אשי מאי קושיא מידי דהוה אאכילה ושתייה דעד
האידיא לא אותביניה ולא אשקיניה השתא אותביניה ואשקיניה אלא אי
קשיא הא קשיא ^{יב} (דתנן) דרגש אינו צריך לכפותה אלא זוקפו ואי ערסא
דגדא אמאי אינו צריך לכפותה הא ^{יג} (תנן) ^{יד} הכופה מטתו לא מטתו בלבד
הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ומאי קשיא מידי דהוה
אמטה המיוחדת לכלים דתניא אם היתה מטה המיוחדת לכלים אינו צריך
לכפותה אלא אי קשיא הא קשיא רבן שמעון בן גמליאל אומר דרגש מתיר
קרביטיו והוא נופל מאיליו ואי סלקא דעתך ערסא דגדא מאי קרביטין אית
ליה ^{טו} כי אתא רבין אמר ליה ההוא מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה
דהוה שכיח בשוקא הגילדאי מאי דרגש ערסא דצלא ^{טז} איתמר נמי אמר ר'
ירמיה דרגש סירוגו מתוכו מטה סירוגה על גבה אמר רבי יעקב בר אהא
אמר רבי יהושע בן לוי ^{טז} הלכה כרבן שמעון בן גמליאל ^{יז} (איתמר נמי) אמר
רבי יעקב בר אהא אמר רבי אסי ^{יח} מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה דרין ^{יט} תנו
רבנן ישן על גבי כסא על גבי ^כ אודיני גדולה ^{כא} על גבי קרקע לא יצא ידי
חובתו אמר רבי יוחנן שלא קיים כפיית המטה תנו רבנן ^{כב} מכבדין ומרביצין
בבית האבל ומדיחין קערות וכוסות וצלוחיות וקיתונות בבית האבל ^{כג} ואין
מביאין את המוגמר ואת הבשמים לבית האבל אינו והא תני בר קפרא אין
מכרכין לא על המוגמר ולא על הבשמים בבית האבל ברוכי הוא דלא
מכרכין הא אתווי מיימין לא קשיא הא בבית האבל ^{כד} הא בבית המנחמין:
מתני' : אין מו"ליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון
אלא בסלים ^{כה} ואין אומרים ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה
ומנחמין ופוטרין את הרבים ^{כו} אין מניחין את המטה ברחוב שלא להרגיל
את ההספד ^{כז} ולא של נשים לעולם מפני הכבוד: **גמ'** תנו רבנן בראשונה
היו מו"ליכין בבית האבל עשירים בקלתות של כסף ושל זהב ועניים בסלי
נצרים של ערבה קלופה והיו עניים מתביישים ^{כח} התקינו שיהו הכל מביאין
בסלי נצרים של ערבה קלופה מפני כבודן של עניים תנו רבנן ^{כט} בראשונה
היו משקין בבית האבל עשירים בזכויות לבנה ועניים בזכויות צבועה והיו
עניים מתביישים התקינו שיהו הכל משקין בזכויות צבועה מפני כבודן של
עניים ^ל בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים מפני כבודן והיו עניים
מתביישים התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבודן של עניים ^{לא} בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים
בכליכה

רבינו חננאל

אם יבול למעט בעסקו
לכומר שלא יקנה ולא
ימכור [ומעט] ואם לאו
יגלגל עמהן. לכומר יקנה
צרכי הדרך ודברים שיש
בהן חיי נפש ת"ר מאימתי
כופין המטות משיצאין
המת מן הבית, דברי
ה"ר אליעזר ר' יהושע
אומר, משיסתם הגולל.
וקיימא לן כ"י יהושע,
דאין אצילות נוהגת אלא
משיקבר המת ויסחם
הטה הפכה מטתו
לא מטתו בלבד הוא כופה
ואפילו כל מטות שיש בבית,
בשר מקומות, כופה
אחין, ומת אחיו מהן,
כלן כופין. ואם היתה
מיוחדת לכלים, ואינה
עשויה לישן, אין צריך
לכפותה. דרגש, אין צריך
לכפותה אלא זוקפו דרין.
ואמר עולא האי דרגש
מיסא דגדא הוא, פירוש
הטה העשויה לכבוד מזל
הבית, ואין אדם ישן עליה.
ונחוו דבריו. ואסיקנא
דרגש הוא ערסא דצלא,
פירוש מטה של עור. כי
פירוש צלא עור, [והוא]
עור נטוי וקשרו בחבליים
על המלכות ומסורגות
מלכות המטה בחבליים
הללו והעור בתוכם. וכיון
שמעדין אותה ישנן
על גבי העור. ואמר רבן
שמעון בן גמליאל דרגש מתיר קרביטין והוא נופל. איתמר נמי אמר ר' ירמיה, דרגש סירוגו מתוכו. מטה
שנקליטיה יוצאין, זוקפה דרין. לכומר, אינו צריך לכפותה. ת"ר מאימתי זוקפין את המטות ביערב שבת, מן
המנחה ולמעלה. ואעפ"כ אסור לו לישן עליה עד שתחשך. ולמוציא שבת, אע"פ שלא נשאר לו משבת ימי
אצילות אלא יום אחד בלבד, חוזר וכופה מטותיו. ת"ר ישן על גבי מטה על גבי אודיני ועל גבי ספסל
על גבי קרקע לא יצא ידי חובתו. ואמר ר' יוחנן מפני שלא קיים כפיית המטה. ת"ר מכבדין ומרביצין
ומדיחין את הקערות כוסות וקיתונות וצלוחיות בבית האבל. ואין מביאין מגומר בבית האבל. ואוקימנא, הא
דתי בר קפרא, אין מכרכין על המגמר ועל הבשמים של בית האבל, הבני דמיימי בבית המנחמין. מתני'
מוליכין בבית האבל, עשירים בקלתות של כסף ושל זהב, ועניים בסלי נצרים כו'. וכך היו משקין בבית
האבל את הרבים ברכת אבלים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו
מגלין את מתן עשירים, והיו מכסין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין מתי
בדרגש, ועניים

(א) שמחות פ"א (ב) שמחות
ד: סנהדרין מו: שבת קנ"ב:
(ג) ר"ש (ד) סנהדרין כ:
ע"ש, ט: נדרים טו: ע"ש
סנהדרין ש"ג, א (ו) [י"ל תיאל],
דמילא] (ז) [י"ל תיאל],
(ח) ג"ז שם תענית ז: מדרש
(ט, ט) [נדרים טו: סנהדרין
כ: ע"ש, י] (י) [נדרים יו:
סנהדרין כ: ע"ש, י] (יא) ר"ש
מ"ו ונרסא דאמר, (יב) לעיל כ.
ע"ש, ט (יג) [ע"ש ט"ז צ"ב
קמ"ו ר"ה אודיני],
(יד) [תוספתא מ"ה פ"ט],
(טו) [י"ל ועל נכנס לעיר
חולק].

הגהות הגר"א

[א] גמ' ערסא דללא אמר
ר"י כ"ל ע"פ איתמר נמי
ליתא צבניה ומה גמ' גרסא
בנדרים: [ב] שם גמ' גרסא:
ע"ז מ"ו כ"י כ"ל:

לעזי רש"י

טריגפיניא [טריגפיניא].
אילי: מן שהותא (למי
שנשאו אותן).

מוסף רש"י

משיסתם הגולל. וכו
סכיו של לין המת
(בכרובת ד:). ערסא
דגדא. וטבאן יורי ערין
מטה ושמן צבית ולא היו
משתמשין בהן כלל אלא
למזל היות מנחמ משום
ימוס. גדא, מזל דומה לו
(שבת סו:) גד גדי וטוקן
לא [הדרין כ:].
האידיא לא אותביניה.
עד הנה לא ישב על אותה
מטה. שתי מנחמ היא לוי
הבית. והשתא. לללא הוא
צעין לאותמה עלה. מהיכא
מיטקן לו (שם). והשתא
אובליניה ואשקיניה.
מזל חמרים (שם) הי' אפי"ג
דמלח שמה לא ימידי עליה
השקא ימידי (נדרים יו).
אלא אי קשיא. אדעלה,
הא קשיא עליה דמיסא
צנעלמא דרגש אין צריך
האלל לכפותה (סנהדרין כ').
ממש הכרעיס למעלה
(נדרים שם). אלא זוקפו.
צמעמדי על שני כרעיו דרין
(שם). ואי ערסא דגדא.
דמטה חסובה היא על כך.
אמאי אינו צריך לכפותה
(שם). הא תניא הכופה
ממתו כו'. וזו נמי הו"ל
ומטה חסובה היא צריך
לכפותה. אלא ש"מ דרגש
לאו ערסא דגדא הוא (שם).
המויוחדת לכלים. יתן
עליה כלים, והואיל אין
טענה עליה אין צריך
לכפותה (שם). מתיר
קרביטיו. בימי אכלו.
קרביטין גלולא (סנהדרין
שם). מאי קרביטין אית
ליה. מאי כסא מטה (שם) הוי
עשין אותה מטה (שם) הוי
קיס לכו דלא הוו עשין
קרביטין, עשניה עשניה
להפקתן אלא עומדת
מנחמ לעולם (נדרים שם).
בשוקא דגילדא. לרענן
(סנהדרין שם). ערסא דצלא.
ובמתימין אותה הוא טבל וכן
גבוהין מסורגות למעלה, וקאמר מ"ק זוקפו על דופן הכרעיס ואחוסמיו למעלה, וא"ל רבן שמעון ממיר קרביטין והוא נופל
(שם). דרגש סירוגו. קשימת. מתוכו. שיש מקיים בלחיותו ומתוכו כן ראה לעולם התלויות צעור ועוננין ואין מרכיבין
הלועז על גבי לחיות המטה (שם). מטה סירוגה על גבה. התלסס מרכיבין על לחיות המטה מתיך ומיכן ואורג והוא
קירוג (שם). הלכה כ"י שמעון בן גמליאל. דלמר ממיר קרביטין (נדרים שם). אודיני. מכמסא גדולה (לעיל כא.).

אין אומרים ברכת אבלים במועד. אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים. ת"ר בראשונה היו
מגלין את מתן עשירים, והיו מכסין את פני העניים, שהיו שחורין מן הרעב וכו'. וכן היו מוציאין מתי
בדרגש, ועניים